СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 279. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 28 листопада, 1934. VOL. XLII. No. 279. Jersey City, N. J., Wednesday, November 28, 1934. THREE CENTS.

БЕРУТЬСЯ ДО СТЕЙТОВОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ

НЮ ЙОРК. — На конференції ґруп, заінтересованих в асекурації проти безробіття, котру скликав промисловий комісар Елмер Андрус, а котра відбулася тут у стейтовім будинку, вироблено нарис проєкту стейтового закона про обезпечення проти безробіття, що має бути внесений на найближчій сесії леґіслятури.

На основі цього проєкту робітник має на випадок безробіття діставати зі стейтового фонду для безробітних від 10 до 15 долярів на тиждень. Право до такого обезпечення мали би мати робітники, що заробляють не більше як 2,500 долярів на рік. Фонд для обезпечення складають підприємці. Робітник має мати право до обезпечення, коли не має роботи третій тиждень.

БОРОТЬБА МІЖ ЮНІЯМИ.

ВАШИНҐТОН.—Дванацять юній робітників будівляного промислу відкинули запрошення Американської Федерації Праці до участи в спеціяльній конвенції будівляних юній, що мала вирішити довгу боротьбу між юніями цього промислу.

Як відомо, ця боротьба загострилася на останній річній конвенції Американської Федерації Праці в Сан Франсиско.

До нюйоркського стейтового суду внесено позов за відшкодування в сумі 100,000 долярів за побиття на тлі страйку й жидівсько-німецької боротьби в юнії. Позовник, Маркус Вінер, пекар, каже, що як він пікетував перед одною пекарнею, його побили члени іншої юнії, які ворогували проти нього за те, що він Жид і противник „наців".

НОВИЙ СТРАЙК НА ОМНІБУСОВІЙ ЛІНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Юнія омнібусових робітників, звязана з Американською Федерацією Праці, проголосила страйк цих робітників на лінії „Бі Лайн", що обслугує велику частину Лонг Айленду.

Лінія удержує рух при помочі страйколомів.

ТЕЖ БОРОТЬБА ПРОТИ СТРАЙКІВ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Заряд підприємства „Текстил Дайінґ енд Принтинґ Корпорейшен оф Америка", що має може найбільші фабрики до фарбування тканин, заявляє, що через страйк своїх робітників переносить свої фабрики щонайменше 500 миль від Патерсону.

Якби підприємство виконало свою погрозу, то це діткнуло би 2,000 робітників.

З БОРОТЬБИ МІЖ ДЕРЖАВОЮ Й ЦЕРКВОЮ В МЕКСИКУ.

НЮ ЙОРК. — Понад 500 католицьких священиків, протестантських проповідників і жидівських рабінів підписали публичну заяву в справі боротьби між державою й церквою в Мексику. Підписані заявляються за потребу вдержання релігійної свободи в усіх краях та осуджують обмежування свобідного виконування релігії в Мексику.

Заяву зредаґовано на так званій Краєвій Конференції жидів і християн, що відбулася тут під проводом Нютона Бейкера, проф. Карлтона Гейза й Роджера Штравса. Між підписаними під заявою, котра, як відомо, передовсім обороняє католицьку церкву, є відомі протестанти, як: Фосдик і Говмз, та відомі рабини, як Стівен Вайз і Ізраел Ґолдстін.

ВБИВСТВО СВЯЩЕНИКА Й ЖІНКИ В ГОТЕЛЮ „ЛИЦАРІВ КОЛЮМБА".

НЮ ЙОРК. — Заряд готелю „Лицарів Колюмба," відомої католицької організації, дістав у понеділок вечором приказ від гостя в кімнаті ч. 934, котру займав римо-католицький священик о. Джозеф Леонард, щоби прислати туди послугача. Коли послугач підходив до кімнати, він побачив там молодого мужчину, що підслухував коло дірки від ключа. Послугач вернувся й доніс про це зарядові. Як управитель готелю прийшов до кімнати ч. 934, він застав двері отворені. На долівці кімнати лежали три особи: два чоловіки й одна жінка. Один з чоловіків мав револьвер у руці.

Повідомлена поліція переконалася, що чоловік, що мав револьвер у руці, зовсім не був ранений, а другий чоловік і жінка були неживі. Допитуючися живого, поліція довідалася, що він зветься Джосеф Ліб Штайнмец, що має 22 роки життя, що є імігрантом з Румунії, що він Жид, але вчився на протестантського проповідника. Він оженився кілька літ тому в Мексику з 17-літньою акторкою Рут Пайлс, відомою на сцені як Армстронґ. Перебуваючи підчас пошлюбної подорожі в готелю „Лицарів Колюмба", вони запізналися з о. Леонардом. Того дня вони запивалися довго в ріжних місцях і в готелю. Коли Штайнмец хотів поспати, о. Леонард попросив паню Штайнмец до своєї кімнати. По якімсь часі, не можучи спати, Штайнмец пішов до кімнати священика. Проти нього вийшов о. Леонард — без блюзки. Штайнмец виняв револьвер і застрілив священика й жінку. Потім, каже стратив память.

Католицька дієцезія каже, що о. Леонард здавна хорував фізично й умово та сповняв тільки лекші обовязки.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ СВІДОМОГО ГРОМАДЯНИНА.

На початку жовтня помер трагічною смертю передплатник „Нашого Лемка" Юрій Фольта у Вороблику Шляхотськім. Від якогось часу покійному робив шкоду на його ґрунті сусід, Поляк Юзеф Мазурек, а коли Фольта звертав йому увагу на поведінку, той став відгрожуватись. Аж недавно, коли покійний пігнав пасти худобу рано, той зайшов ззаду і залізним друччком вдарив його по голові. Далі, вже впавшого і непритомного, став бити дручком, куди попало, так, що поломав йому пальці по руках, пять ребер і заломив череп. Покійного в ґрізнім стані завезли до лічниці в Сяноці, та його не приймили, а відіслали назад до дому, де по 13 днях тяжких мук віддав Богу духа...

Характеристичне є це, що хоч убийник сам зголосився на поліцію, його не арештували.

Покійний був кількалітнім передплатником „Народньої Справи" та „Нашого Лемка", брав живу участь у кооперативнім життю, любив журнали на просвітні цілі та був головою місцевого кружка „Сільського Господаря". Крім цього радо помагав бідним, тому на його величавий похорон зійшлося багато народу, хоч це був робучий день. Земля Йому пером! — („Наш Лемко").

ГРУБЕ ЗАЛИЦЯННЯ.

Кивяждський (Закарпаття) парубок, Левко Василь, залицявся до дівчини Марії Лешко. Одного разу дівчина сама була вдома і Левко просився до хати. Одначе вона замкнула двері і не впускала. Левко двері поламав, вдерся до хати і так побив дівчину, що та зімліла. За те суд засудив його на 6-місячну вязницю.

ЛЮДСЬКІ ЖЕРТВИ НА ПОЛЮВАННІ НА ДИКИХ КУРЕЙ.

В місцевости Гединґлі в Манітобі 38-літній механік з Сейнт Боніфейс, Чарлз Ґай Бел, хотів досягнути з переднього сидження в авті застрілену дику курку та, на своє нещастя, необережно зрушив наладовану рушницю. Рушниця вистрілила йому прямо в лице. Він згинув на місці.

В. околиці Ерикздейл у Манітобі через необережність рушниця вистрілила 13-літній дівчині Елис Линдсей у праве бедро. Випадок ставсь, коли дівчина взяла необережно рушницю в руки. Саме тоді вчив її стріляти її дядько.

АРЕШТОВАНИЙ ЗА НАМІРЕНЕ ВБИВСТВО.

У Форт Віліям, Онт., поліція арештувала 29-літнього Степана Кловака, що його пошукувала вінніпеґська поліція вже більше як рік. Він залицявся до Анни Волянської, що працює у Вінніпеґу. Волянська відмовилася вийти за нього заміж, отже він 6. серпня 1932 року вперше спробував її застрілити. Рік пізніше він знову пробував її застрілити, однак оба рази йому не вдалося виконати свого наміру. Відтоді поліція пошукувала його і аж тепер арештувала його. Поки Кловака не арештовано, поліція мусіла держати Волянську під своєю охороною.

ДАЛЬШІ ПЕРЕНЕСЕННЯ.

Із 40 учителів Українців, які працювали в Новосандеччині, нема сліду. Зате лишились ледви кілька „руських" — рідня автора „лемківського букваря" М. Трохановського. І так з початком шкільного року перенесли ще п. Марію Мереньову, вчительку в Королевій Руській, до північського повіту; п. Івана Пилипчука, вчителя в Щавнику, до опатівського повіту та п. Евгенію Мандзюкову, вчительку в Пилипцу, до олькуського повіту.

До Пилипча приїхала вчителька Полька на місце п. Мандзюкової вже 27. липня ц. р., а її перенесли щойно 16. вересня ц. р. На опорожнені посади прийшли самі вчителі Поляки.

Стовпи „лемківського союза", д-р О. Гнатишак, адвокат з Криниці, та М. Трохановський (ославлений!), зі страху за „руських" учителів на конференції у Криниці з представниками краківської кураторії просили „помилувати" бодай „руських" учителів.

ЗА КУЛІСАМИ ВЕЛИКИХ ПОДАТНИКІВ.

В окружному суді у Львові ведеться розправа проти Станислава Рудрофа і Вільгельма Шмідта, управителів маєткової спілки Броди. Впродовж останніх 5 літ вони предкладали фальшиві зізнання про свій дохід і через те державний скарб потерпів великі податкові втрати. Міністерська люстраційна комісія, переглянувши книги лісової спілки „Броди", викрила великі рахункові ошуканства, що доходили до міліонів. Наслідком того наложено на Рудрофа і Шмідта грошеву кару у висоті 12,256,-000 зл., а коли вони тої суми не могли заплатити, Рудрофа арештовано. Шмідт лежить хорий. Слідство викрило, що спілка укладала фальшиві біляни, фальшувала ріжні документи на видатки, яких не було, або не вписувано вплив з продажу дерева. Розправа кидає яскраве світло на податкові практики, якими власники великих маєтків викручуються від податків, а рівночасно міліони дрібних податників вгинаються під тягаром плачених податків.

ПОЦІЛУВАЛА РОДИЧІВ ДВА РАЗИ І ЗГИНУЛА НА ВУЛИЦІ.

В Торонто згинула на вулиці під вантажним автом 6-літня Христина Ґор. Що дня, коли йшла до школи, маленька Христина казала родичам тільки „до побачення", а 10. жовтня аж два рази верталася знадвору й цілувала прощально свою маму й батька. Опісля вона пішла з своїм 12-літнім братом. Несподівано на вулиці вантажне авто звернуло в бік і наїхало на Христину. Від удару дівчатко згинуло. Шофера вантажного авта арештовано під замітом убивства, але пізніше випущено на волю по зложенню трох тисяч долярів запоруки.

БУВШИЙ УЧИТЕЛЬ ЗЛОДІЄМ.

В Михаловцях (Закарпаття) при пересилці почтових мішків викрадено з мішка 4,000 Кч. Розсліджено справу і виявилося, що гроші викрав бувший учитель, теперішній підноtар Янош Варґа. Поліція його арештувала.

ПРИГОДА ПРИ КОНТРАБАНДІ.

В селі Люта (Закарпаття) Рущак Дмитро і Василь та Цибанич Юрко довідалися, що відомий пачкар свиней Василь Галаганич тайно переганяє через границю свині з Галичини. Вийшли вони на границю, сховалися в корчі і ждали Галаганича. Коли той свині переганяв, вони скричали з корчів і вистрілили, щоб перестрашити пачкаря. Галаганич, думаючи, що то фінансери, почав тікати, а вони свині собі пігнали аж на торг до Березного, щоб там продати. Але фінансери дізналися про те, бероги сконфіскували, а їх суд тепер засудив на місяць вязниці.

НАПАД НА ПОЛІЦІЙНОГО ІНСПЕКТОРА ЇДКОЮ КИСЛОТОЮ.

В місті Венкувер у Брітіш Колюмбії невідомий злочинець зробив спробу випекти очі поліційному інспекторови Дж. Ф. С. В. Венсови їдкою кислотою. Годину перед своїм виїздом до міста Нанеймо інспектор хотів зайти до свойого гаражу. На стіні гаражу запримітив якусь наліпку. Саме тоді, коли він глядів на наліпку, невідомий чоловік з укриття хляпнув йому в очі їдкою кислотою, одначе Венс успів закрити свої очі руками. Кислота попарила йому трохи руки й ноги. Це вже четвертий невдалий напад на Венса. Він є кримінальним дослідником наукового відділу. В Нанеймо він мав свідчити проти Джорджа Геннія, бувшого поліцая, що допустився грабунку.

НОВИЙ ШУҐАЙ?

Перед девятьма роками виловили банду розбійників, які у воліському, тячівському й хустському повіті (Закарпаття) грабували й убивали людей. Зпоміж них засудили Ілька Лінея з Волового на 15 літ тюрми. На початку жовтня Ілько Ліней утік з Леопольдова й перед кількома днями зявився у Воловому. Зайшов до свого тестя і ще до кількох своїх знайомих. Через них переказав свому батькови Юрі Лінеєви, що як не дасть йому 100,-000 Кч., то він або його товариші вбють старого. Перед домом старого Лінея стоїть тепер варта жандармерії; всі хати знайомих і кревних Лінея під строгою сторожею. Лінея виділи на Кічері, горі біля Волового. Населення говорить, що родиться новий Шуґай. Одначе для нового Шуґая нині гірші відносини, як були в двацятих роках.

ЗОВСІМ ДОБРЕ БАЧИТЬ НАЦЕПЛЕНИМИ ОЧИМА.

До Монтреалу приїхала з Англії письменниця Дефи Мюір, що тому рік була зовсім сліпою, а тепер знов бачить нацепленими очима. На її слізні очі очний спеціяліст Тодор Томас нацепив живі кусники з інших очей. Тепер вона бачить майже зовсім добре. З Монтреалу вона піде до Бостону. З нею їде також славний англійський пластичний хірург, сер Геролд Джілис. Він буде мати відчити на засіданні Американської Колеґії Хірургів у Бостоні і вкаже на вилічену Дефи Мюір як на доказ вдачної пластичної хірургії.

ФРАНЦІЯ І ПОЛЬЩА ДАЛІ ХИТРУЮТЬ З ПРИЯЗНЮ.

ВАРШАВА (Польща). — Держать у тайні французьку ноту про східньо-европейський договір. Як Франція так і Польща запевняють себе про взаїмну щирість і приязнь. Але по правді одна держава кривить душею перед другою і хоче одна другу використати виключно для своїх цілей. Відбувається отже зручна дипломатична гра. Франція хоче доконче дістати виразну, писемну згоду Польщі, що вона піде з нею і Совєтами, якщо прийдеться вести війну. Під тим розуміється війну з Німеччиною. На це Пілсудський не хоче дати своєї згоди. А Польща домагається від Франції, щоб вона натиснула на литовський уряд у Ковні, щоб той зреЗиґнував уже раз з Вильна і ввійшов з Польщею в правильні дипломатичні зносини, яких нема ще й досі.

ПУСКАЮТЬ БЛАХМАНА З ТОРГОВЕЛЬНОЮ МІСІЄЮ.

МОСКВА (Росія). — Совєти висилають у ріжні краї високих своїх урядовців, котрі, як кажеться в урядовім комунікаті, мають поробити контракти з ріжними промисловцями в Німеччині, Англії та Злучених Державах щодо достави ріжних товарів, головно текстильних. Совєти надіються, що та новинка заінтересує світових капіталістів.

ВИКЛАДИ В НАУКОВІМ ІНСТИТУТІ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН (Німеччина).—Куратором Українського Наукового Інституту в Берліні став проф. д-р А. Пальме. Іменував його міністер освіти і народнього виховання німецької держави. Таким чином підпорядковано Інститут державному міністерству освіти. Заходами цього Інституту відбуваються в біжучім семестрі правильні курси з обсягу українознавства німецькою мовою. Викладають: інж. Р. Димінський про українське господарство нових часів, д-р Б. Крупницький про історію України в 19 столітті, проф. д-р Зенон Кузеля про сучасну українську етнографію в звичаях і народній прозі, а проф. д-р І. Мірчук про духове життя на Україні в 19 віці.

Відбуваються теж виклади в семинарі орієнтальних мов про українську національну територію та німецько-українські відносини на протязі історії.

УКРАЇНЦІ НА ФІЛЬОСОФІЧНІМ КОНҐРЕСІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — На 8-мім Міжнароднім Фільософічнім Конґресі, який відбувся в Празі у вересні, взяли участь від Українців: проф. Дмитро Чижевський з Ґалле і проф. Іван Мірчук з Берліна.

УКРАЇНЕЦЬ ДОЦЕНТОМ МІЖНАРОДНЬОГО ПРАВА.

БЕРЛІН. — Український учений, Віктор Леонтович, зістав покликаний на доцента в Інституті для Міжнароднього Права в берлінськім університеті.

КРІЗА З МІНІСТРАМИ ЧЕРЕЗ БУДЖЕТ.

ТОКІО (Японія). — Міністер фінансів так завзято боровся проти міліярдових видатків на політичні й військові цілі, що аж розхорівся і зреЗиґнував з уряду. Видатки ухвалено, а щоб не викликати в краю розярення, покликоно на місце міністра фінансів старого ветерана, 79-літнього Такагашія, що був таким міністром уже шістьома наворотами і знає як підходити до податковців з новими податковими тягарами.

НЕ ХОТІВ ПРИСЯГАТИ ҐІТЛЕРОВИ.

БЕРЛІН. — Усунено з посади професора університету в Бонн славного теольоґа, д-ра Карля Барта, швайцарського горожанина, за те, що відмовився зложити присягу особистої льояльности для Гітлера. Кажуть, що законно він обовязаний до такої присяги.

З Швайцарії повідомляють, що те рішення німецького уряду потягне далеко йдучі консеквенції. З швайцарських шкіл готові усунути всіх професорів з Німеччини, а є їх у Швайцарії багато.

РОЗДАЮТЬ МЯСО БІДНИМ І БЕЗРОБІТНИМ.

ДОБЛИН (Ірляндія). — Згідно з урядовим розпорядком розділено даром мясо між тисячі потребуючих допомоги і безробітних. Тим чином держава хоче ще збільшити консумцію мяса і допомогти хліборобам. Торговці мясом негайно піднесли ціни на мясо.

ПОБИЛИ НА СЕЛІ АТЕЇСТІВ.

ВАРШАВА. — До села Лучаї прибули большевицькі аґітатори і зачали виступати проти Бога й релігії. Селяни схопили аґітаторів, завели їх до місцевої парні, розібрали до нага й впалили кожному з них по 50 буків.

СТУДЕНТСЬКА ЗАВЕРУХА.

ПРАГА. — Чеські студенти влаштували протинімецьку демонстрацію, підчас якої вибили вікна в жидівських склепах, кажучи, що Жиди завжди держали з Німцями. Демонстрація була тому, що німецькі студенти були проти видачі з німецького університету історичних університетських віданак, які забрав чеський університет як свою власність.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$ 7.00	One year	$ 7.00
На пів року	$ 3.75	Six months	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00	Three months	$ 2.00
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.00	Six months	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ ВОДИ, АЛЕ ПЛИВЕМО.

Не знаємо, що принесе нам наступний рік. Та знаємо добре свою долю в минулому році. І певно, коли в День Подяки призадумаємося над минулим роком, то можна кожному з нас попасти в сум на згадку неодного, що не приносить нам утіхи в нашім народнім життю. Але одно не дасться заперечити: що незалежно від того, як з нами є і скільки не гине і не марнується одиниць, загальна наша справа поступає вперед.

Минулий рік був повний нових ударів в український національний організм. Совети продовжували далі свої оргії над українським народом. Голодова катастрофа далі висіла над Україною. До того винищували вже і той наш нарід, що вступив у большевицькі лави, що був у комуністичній партії, що засідав титулом комуністичної правовірности на високих урядових посадах. І голодом прибивала Москва вже й тих, що погодилися з колективізацією, але не давали себе до тла ограбити.

В Польщі взялась окупантська влада ломити український фронт угодовими підходами до політичних партій, церкви, кооператив і інших установ. Це є наступ у сторону того фронту, який намагається Польща заломити концесіями, який хоче купити за гроші чи інші матеріяльні користи. З другого боку вдирається вона всіми можливими способами в революційну протипольську акцію, намагаючись її компромітувати в очах українського народу, пускаючи ріжні провокаційні сплетні, чи використовуючи в провокаційний спосіб ріжні невдачі на тім фронті.

І на інших наших землях ішла й у минулому році важка боротьба. Треба було ратувати душу народу перед владою і перед скривленням цеї душі нами самими. Відомі те все справи. Кожде число часопису говорить про це. А коли про це тепер згадуємо, то на те, щоб ми знали в отсе американське Свято Подяки, що, не зважаючи на те пекло на українських землях, український нарід всетаки далі виказує надзвичайну відпорну силу. Ми самі не бачимо цеї сили. Але ті чужинці, що стоять з боку, що тільки приглядаються нам і студіюють обставини, серед яких живемо, як теж і наші засоби, признають, що ми робимо величезні поступи. І ще книжки про це пишуть.

Тому нашим бажанням булоб, щоб ми принаймні вдержалися на тій позиції, на якій стоїмо, щоб далі не піддавалися і побіджали принаймні — морально. А тою моральною побідою скріпляли свій характер і здобували собі симпатії в інших народів. Бо як тільки часи хоч трохи поправляться, то чисті й моральні характери посягнуть і по те, чого сьогодні ще не можна осягнути.

СТАРІ Й НОВІ ІДЕАЛИ РІВНОСТИ.

Природа не знає рівности. Вона творить безконечну скількість все нових і нових форм та річей, і в одній і тій самій групі споріднених річей витворює такі ріжноманітні комбінації тих самих елементів, що й найбільш споріднені речі всеж між собою постійно ріжняться, мають кожна свій власний, їй лише принaлежний вигляд. Візьміть людське обличчя. Здавалось би, що в розпорядженні природи знаходиться так мало елементів, — чоло, волосся, ніс, щоки, губи, очі, підборіддя, — що великої ріжноманітности тут не витвориш. А тимчасом землю населюють **сотки міліонів** людей, і серед них майже неможливо знайти **два** обличчя, які були би одне до одного цілком подібні.

Це — щодо рівности **форм**. Щож до рівности **сил**, то тут природа не тільки не знає рівности, але виявляє найбільшу жорстокість: вона не знає компромісів, і, при зустрічі між собою двох сил, вимагає, щоби сильніша нищила слабшу. Візьміть вогонь і воду. Яке співжиття може бути між ними? Ніякого! Або вогонь випарить воду, або вода залле вогонь.

Людськість, у початку свого життя, поводилася, як ті природні сили. При зустрічі одного людського племени з другим, сильніше винищувало слабше до тла, — головно в особі чоловіків, хлопців і старих жінок; дівчат же і молодих жінок забирано для побільшення ними демографічної (розплідної) сили свого власного племени. У звязку з таким взаємовідношенням між ріжними племенами й народами, серед народів, що виявляли себе більш успішними в боротьбі з природою і чужими народами, складалися міти про їх обраність і вищість. До таких народів належали давні Єгиптяни, Жиди, Асирійці, Греки (для котрих всі інші народи, незалежно від їх стану культури й цивілізації, були лише „варварами"), Римляни і т. д.

Християнство, яке було першою дійсно світовою революцією, втілило в собі протести пригнічених і упокорених народів та індивідів, що не могли примиритися зі своєю долею, і тому проголосило **рівність усіх людей перед Богом.** Це був перший ідеал рівности, що встав перед людськістю.

Французька революція, зі своїм егалітаризмом (намаганням усіх зрівняти) і ненавистю до вищих політичних кляс, висунула **новий ідеал — рівности перед законом.**

Тут перш за все треба відріжняти **рівність громадянську.** Всі громадяни рівно вільні в улаштуванні свого особистого маєткового й родинного життя. Їх добробут витворюється не поліційними заходами державної влади, а особистими зусиллями кожного. Найбільш яскравий вияв цієї громадянської рівности ми знаходимо в Америці, де кождий уважається рівний другому в його **праві** на здобуття все більшого добробуту і багатства. Інша справа, що з цим „правом" не все можна щось доброго зробити, бо ті, що вже вибилися нагору, не дають **фактичної** можливости скористати з того „права". Державаж умиває руки, і нерідко надає багатому далеко більше **дійсних** прав, ніж бідному. Бо ведення справ по судах коштує великі гроші і тимчасом, як багатий може з тих судів і законів дуже легко користати, бідній людині не все випадає до суду звертатися. І саме тому ідеал громадянської рівности почав доповнюватися від часів революції 1830 року — ідеалом **рівности політичної.** Всі громадяни, без ріжниці освіти й маєткового стану, вважаються однаково рівними в своїх політичних правах, що полягають у свободі впливати на зміст і діяльність державної влади через загальне виборче право. Політично рівноправні громадяни обєднуються в політичні партії, які ведуть між собою боротьбу за посідання самої політичної влади. Партії ці формуються не стільки з огляду на відмінне розуміння політичної суті й завдань держави, як з огляду на релігійні, національні й особливо економічні інтереси ріжних груп населення. Таким чином, як бачимо, політична рівність не усуває соціальної нерівности, і тому починає внедовзі (від 1848 року) зарисовуватися новий ідеал **соціяльної рівности**, що вимагає зрівняння людей не в якости співучасників політичної влади, але в я**кости співпрацьовників у господарській кооперації в житті нації.**

З висуненням цього нового ідеалу рівности вибухає по всіх усюдах напружена соціяльно-політична боротьба. Прірва між клясами є більша ніж між партіями. Економічні інтереси є більш наявно суперечні, ніж партійні, що зміняються з кожним новим лідером (провідником) і з кожною новою політичною ситуацією. Професійний егоїзм і загальний закон діференціяції, що ми спостерігаємо в цілій природі, приводить до дроблення одної і тоїсамої кляси на чисельні **категорії**, себто на все більше поглиблення нерівности.

І з цього становища є можливі лише два виходи: або **насильне зрівнання по нижчому**, згідно з теоріями повного комунізму, що знайшов свій вияв ще за часів французької революції, коли Паризька Комуна ухвалила постанову про зруйнування всіх дзвіниць, бо вони, мовляв, „панучи над іншими будинками, суперечать принципам рівности" (бідні американські хмародряпи! злеб їм прийшлося при такому „зрівнанню"), або визнання **натуральности** професійного поділу та його **скріплення** в світлі **нового ідеалу.**

По першому шляху пішов марксизм та большевицька революція в Росії. По другому шляху пішов синдикалізм та фашистівська революція в Італії.

Перший шлях привів Росію до цілковитого зубожіння і до занепаду культурного життя, бо, не може бути культурного життя там, де панує жадання все зрівняти, бо ціла культура прямує до діференціяції, до розріжнення, до витворення чогось відмінного.

„Ми думали, — писав російський фільософ Мережковський, — що Росія — це дім, алеж ні! вона — шатро! Шатро поставив кочовик і знову злоджив — пішов далі в степ. Голий, рівний степ — вітчина Скитів-кочовиків. Що не зачорніє, не замаячить у степу, не піднесеться хоч маленьку цяткою, — все буде зрівнане, знижене, випалене, розтоптане скитською ордою. Воля до широти, рівного, голого, до фізичної рівнини, до метафізичної рівности, ця стара скитська воля, однакова в Аракчеєва, Бакуніна, Пугачева, Разіна, Леніна, Толстого. Зрівнали, випрасували Росію, зрівнають, випрасують Европу, випрасують цілий світ".

Мережковський писав це в 1922 році („Царство Антихриста"), а від того часу багато чого змінилося. Змінилися й ідеали рівности в большевицьких провідників. Вони зрозуміли, що йти далі по цьому шляху, значить — іти до абсурду. І в 1932 році — себто десять років пізніше — Сталін так говорив до німецького письменника Людвіґа: „Цілком соціялістичне суспільство, в котрому всі отримувалиб однакову скількість хліба і мяса, однакову одежу, однакові продукти, — цілком невідоме марксизмови. Маркс каже лише, що: „Наскільки кляси не будуть остаточно знесені і наскільки праця не зробиться потребою — бо багато людей дивиться тепер на працю як на тягар і багато людей хотілиб, щоб інші працювали більше від них. Наскільки всі люди мають отримувати заплату за свою роботу відповідно до її вислідів. Кожному згідно з його здібностями і з виробами його праці, — ось формула марксизму (щодо першої стадії еволюції (комуністичної революції). Соціялізм ніколи не заперечував ріжниць у смаку, ані в потребах, ані не заперечував їх наслідків. Можна сказати навіть більше. Маркс був проти абсолютного егалітаризму (зрівняння), що належить до психольогії селянства".

Так говорить тепер Сталін, коли на наших очах в ніби „комуністичній" Росії після цілковитого винищення давніх кляс відбувається новий поділ населення на нові кляси ріжноправних громадян, які відріжняються одні від одних перш за все своїми картками на харчові продукти, себто визначуються нерівними навіть щодо права на життя...

Досвід виказав, що шлях, яким пішла большевицька революція, був хибний і логубчий навіть для такої багатющої країни, якою була колись Росія, що використовувала хліб, вугіль, залізо і каторжну працю українського народу.

Другим шляхом пішла фашістівська Італія, ця — не так ще давно — всіма нехтована бідна країна, що стала тепер великою державою. Фашистівська Італія відкинула попередні ідеали рівности — ідеал рівности політичної й соціяльної, підкреслила необхідність існування ріжних частин суспільства, побудованих гієрархічно, відповідно до ролі, яку люди, чи ґрупи, чи категорії, чи народи відограють у відповідному суспільстві, і висунула новий ідеал рівности —**рівности в обличчі праці**, що мусить бути для всіх обовязкова, бо вона однаково потрібна як для життя індивідів, так і для життя суспільств.

В своїй промові до робітників Міляну 6. жовтня 1934 року Мусоліні сказав: „Фашизм установляє правдиву і глибоку рівність всіх індивідів супроти праці і супроти нації. Ріжниця полягає лише в розмірах окремих відповідальностей".

Дня 10. листопада на відкриттю 22 корпорацій, що мають охопити ціле економічне життя нації і заступити парлямент, Мусоліні повторив:

„Минуле століття проголосило рівність громадян перед законом, — і це був здобуток величезного знаніння. Фашистівське століття утримує і навіть скріплює цей принцип, але додає до нього другий, не менш основний: рівність людей перед працею, яку треба розуміти, як обовязок і право, як радісну творчість, яка поширює й ушляхотнює існування, замісць принижувати його. Ця ґрунтовна рівність не виключає, а навпаки — вимагає ясного поділу гієрархії з точки погляду функцій, заслуг, віповідальностей".

Евген Онацький, Рим.

Мусій Степанчук.

В ДЕНЬ ПОДЯКИ.

(Американське свято „Тенксгівінг Дей", в останній четвер листопада).

Зберімо думки всі, що з нами вандрують
В бажаннях і мріях до щастя й краси;
Зберімо всі пісні, що серце любують,
Й сплетімо вінок з них подяки за все.

Зложімо вінок цей у стіп Бога Творця:
За дари, якими Він нас наділив,
За вічність душ наших, за чулости серця,
За любов і ніжність, що в серця нам влив.

За земленьку рідну й усі її чари,
За стріхи похилі наших рідних хат,
За цвинтарі тихі, за героїв славу,
За віру батьківську, святий маєстат.

За втіху й розраду в життя хвилях щасних,
За сили й здоровля, слух, смак, дотик, зір,
За соняшну з неба теплоту і ясність,
За зоряні ночі, безконечний твір.

За хмари і бурі, вітри й хуртовини,
За весну і літо, за осінь, зиму;
За ріки і моря, за гори й долини,
За співи пташаток, за рибок ігру.

За цвіти барвисті, за зелень лісову,
За збіжжя, ярину, за корм для життя;
За всіх братів наших і сестер по крови,
За працю в змаганнях за наше буття.

За матерні тихі колисанки любі,
За благословення стареньких батьків;
За сни чародійні, надії пречудні,
За бодрости духа в грізний час віків.

За чулі молитви з сердець всього люду,
За мрії й бажання у кривдах терпінь,
За сили, щоб сміло іти нам до труду
За щастя будучих наших поколінь.

В. Будзиновський.

З МОНАСТИРЯ.

(3)

Вдоволений, що вже не потребує сам журитися дальшою судьбою свого листа, Барицький дав його Андрієви разом з грішми, які належалися купцям за їх ласку. Андрій взяв листа, сів на коня і почвалав до недалекого Устя. Саме, коли надіхав до заїзду Катулі, звідтам вже виїздила валка купців. Андрій побалакав з ними і пішов до шинку. Лист Барицького лишився в Андрія за пазухою.

Сидячи так з листом за пазухою, Андрій весело провів пару годин в товаристві кількох парубків, яких пізнав і з якими заприязнився зараз по приїзді до Барицького. Найліпшими його приятелями стали три: римар в Устю Гнат Грибчук, його помічник Дмитро Нарайчик і купець Сава Колодин. Сей їздив по околиці і скуповував віск, щоби його в Устю передавати купцям, котрі його везли далі, аж до Данцігу.

Барицький не конче вдоволений був з того, що його будучий зять, хоч шляхтич, панібратається з міщанами. Коли обережно сказав свою гадку Андрієви, сей відповів:

— Се лиш в шинку, де нема інщих. На безлюддю й Хома чоловік.

Андрій випив свою щоденну міру, побалакав з міщанськими приятелями, сів на коня і поїхав назад до Данильчина. По дорозі від листа Барицького відривав малесенький кусничок по кусничкові і пускав з вітром. Заки доїхав до двора, пішов з вітрами цілий лист. Коли пускав останній кусничок, погадав:

— Старий дурень буде дивуватися, що Муганівський не відписує йому.

Приїхавши до двора, Андрій дав коня службі. Сам крадьки всунувся до кімнати Гальшки. Вона зависла на його шиї.

— Любий! Далі годі так таїтися. Чому не скажеш татови?

— — Боюся! — відповів Андрій. — Дуже боюся.

— Та чого?

— Бо не знаю, що з того вийшло би.

— Я все чула, що дадуть мене за того, кого я люблю. Очевидно, що коли й він мене любить.

— Я таки боюся!

— То я зачну перша. Зараз нині скажу мамі. Скажу за себе і за тебе.

Андрій не відповів нічого Глибоко задуманий став ногами міряти кімнату. Сюди й назад. Він вже давно обмірковував був всі способи поборювати найріжніші перешкоди, які моглиби знайтися на дорозі до його вінчання з Гальшкою. Не сумнівався, що до тої мети здасть. Що буде які два місяці, або й місяць пізніше, він ще не думав. Аж тепер опанувала його тревога. Став думати, чи не використати би розгорнення дівчини і обезпечити собі її проти неминучого після вінчання спротиву її батьків. Не виїздячи відразу з цілою правдою, сказав:

— Може ще не зачинай, бо я таки боюся.

— Гадаєш, мама чи тато не схоче тебе? Як тобі вже казала, що рішення в сій справі вони полишили мені.

— Перешкода може бути по моїй стороні.

— Твій батько не позволить тобі? Має для тебе іншу? Тото ти не бійся. Щось скажу тобі. Я нераз підслухувала розмови між татом і мамою. Вони були в змові з твоїм татом. Мене хотали для тебе. Тебе твій тато прислав сюди на те, щоби ти завернув собі голову мною.

— Та-а-к? — спитав Андрій, будьтоби до сеї пори не знаючи сего. — То хіба Господь Бог справді сотворив нас для себе, коли не лиш наші батьки змовилися, але й ми без їх намови полюбилися... Та я... таки боюся!

— Кажу тобі, іде гладко, як по маслі. Гадаєш, що мама ніколи не бачила, як ти цілував мене? Гадаєш, не знає, що ти тепер в моїй кімнаті?

Андрій цікавий, чи лишилась би вона вірна мужеви, коли би після вінчання показалося, що він не має маєтку, спитав:

— А як би мій батько, хоч позволить взяти тебе, не дав мені клаптика землі?

— Таке зробив би?

— Хто має дві доньки і хотів би кождій дати село, міг би синови сказати:

„Маєш коня, маєш зброю. Вмієш нею володіти. Іди в світ і через нього дорогу до свого щастя прорубай собі шаблею!"

— Мій батько має маєток! — відповіла Гальшка гордо.

— Як я не буду мати власного маєтку, то від твого батька не прийму нічого! — відповів Андрій не менше гордо. — За такого ти сама не схочеш вийти!

Вона кинулася йому на шию і, цілуючи, лепетіла:

— Любий! Так зле не цінуй мене. Бери мене на твого коня і вези в світ за очи! Як треба буде, то наш шлях будеш прорубувати шаблею. Кождий вельможа прийме тебе і до королівського війська приймуть. Менше як ротмістром ніде не будеш. Такий малий лиш початок буде. Я не мушу бути велика пані.

Андрій знов став ходити по хаті і далі думав:

— Добре бодай те, що хоч не пнеться до великого панства. Та що буде, як вилізе решта? Коли привикне до того, що вже вчула, то може не збунтується проти мене, як вчує решту?... А збунтується, то... допуст Божий! Коли не дасться, буду ждати, до якогось часу буду жити повним щастям. Воно тепер само лізе мені в руки. Не годиться не покушати тільки тому, бо є небезпека, що решта колись втече від мене.

Приступив до дівчини, пригорнув її до себе і каже:

— Ходім! Ти йди до мами, я піду до тата.

— Коли так, то ходім обоє. Спершу до мами, потому обоє до тата.

Пішли до Барицької і разом з нею до Барицького. Сей без жадної промови поблагословив їх, і став чіхатися за вухом.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

І. К., Елизабет, Н. Дж. З промов треба подавати тільки коротенький зміст. Інакше одна промова забралаб малощо не цілу сторону в часописі. Тільки у виїмкових випадках можна трохи ширше розписатись, але на всякий випадок нема потреби робити це тоді, коли промови не вносять щось цілком нового й оригінального. Тому, на жаль, не використовуємо того всього, що Ви з трудом зібрали і написали.

Грусятичі, повіт Бібрка, а не **Гусятичі,** як було оголошено в відозві в ч. 273 „Свободи".

— Уявіть собі, мій чоловік каже, що я в цьому капелюсі виглядаю десять літ молодша!

— Так? А скільки ви, пані, маєте літ?

— Трицять.

— Ні, — я мав на думці: без капелюха!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НІМЕЧЧИНА СЛІДАМИ РОСІЇ.

У Німеччині курсують усякі жарти на адресу Гітлера, націстичного уряду, тощо.

Питаються, приміром: Чому кажуть у Німеччині: „Най живе Гітлер", а не „Добрий день!"? Відповідають: Бо в Німеччині вже нема добрих днів.

У подібний спосіб висміваються, що Герінг має дві́сті уніформ, або цілі груди, заложені медалями.

Зовсім на російський спосіб, де подібна ходяча сатира кпить собі зі Сталіна, Радека, Ворошилова, зі здобутків Совєтів, тощо: обі викликані тими самими обставинами: здушенням свобідної преси.

ЩО ЛІПШЕ?

Замісць читати жарти в гумористичних газетах, люди переповідають собі жарти, які вони зачули або самі склали.

Відомо, що прочитати й забути одно, а зложити або прочитати, але запамятати, щоби другому переповісти, — друге.

ЧИ ВИЛІКУЄ?

Націстична поліція заповідає строгі кари на всіх, що плещуть про націстичних лідерів. Недавно тому один німецький суд покарав тяжко голяря за те, що сплетничав про Гітлера й Герінга. В газеті не сказано, що він сказав, і тому кореспонденти догадуються, що тут не було сплетні, а передання факту, який дозволяється в демократичних краях. Колись в Америці карали строго за сплетні. Американці навіть придумали були спеціяльний журавель для карання сплетнярів. Засудженого садили на крісло, прикріплене на кінець одного рамени того журавля, приязували його до крісла й спускали в воду. Коли вже добре замочився, витягали з води. Потім повторяли кару наново. В зимі засуджені часто простуджувалися, хоріли, а то й умирали.

Та це сплетень не нищило. Скінчилися сплетні аж тоді, як людям дозволено було говорити публично про визначних людей. Тоді аж люди додумалися, що таке передання фактів, а що сплетня.

ПРИКЛАД СПЛЕТНІ.

У місті Порт Говп, у канадійській провінції Онтаріо, покер три тижні тому Доналд Вилсон, редактор місцевої газети „Гайд", лишаючи по собі жінку й 21-місячну дитину. Цими днями знайдено в озері тіло жінки й дитини. Поліція догадується, що вони втопилися.

У домі помершої знайдено письмо до її батьків. Вона писала, що вона певно знає, що її муж отруївся трійлом на щурі, але люди пустили чутку, що це вона отруїла мужа. „Ця сплетня вбила мене і через те я вже не маю пощо жити. Я беру з собою дитину".

Ось так сплетнярі говорили, що пані Вилсон була душогубкою. Та хто властиво є душогубом: чи пані Вилсон чи ті, що про неї язиками плескали?

„МАРІЙКА" В ТЕАТРІ КЕМІО.

Найближчої суботи в театрі Кеміо буде висвітлена дуже гарна фільма „Марійка", знята в Карпатських горах. На tлі чудової природи глядач побачить перед собою просте, але повне краси життя карпатських верховинців. Звичайний роман. Дівчата - пастушки захоплять глядача. В головній ролі виступить знаменита европейська артистка Іна Беніта. Народні пісні і танки додають краси цій чудовій фільмі.

РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ В ХАРКОВІ

Минуло вже девять років від того часу, як у Харкові зорганізовано українську столичну оперу й балет. Це було ще тоді, як треба було замазати легковірним Українцям очі і за загранбені політичні права нації дати їй якунебудь поверховну уступку. Збаламучені брехливими обіцянками московських комуністів, легкодушні Українці повірили, що справді під чужим московським режимом можна буде розвивати українську культуру, а тимсамим і музичне мистецтво. Наївні малороси повірили, що Москва дасть їм змогу створити українську оперу і поставити її на відповідну висоту та зробити з неї справжню оперу. Музичне мистецтво це хіба не політика; тут не можна аразити собі так скоро московських панів якимнебудь ухилом або націоналізмом — потішали себе недержавно думаючі Українці.

Розчарування прийшло дуже скоро, — скорше, як того можна було сподіватися. На самий перед поведено дуже зручну нагінку в формі нібі фахової критики і насмішок проти української опери в московських газетах. Всякі московсько-босяцькі писаки в роді Бєдного почали висмівати українську мову в опері і доказувати, що таких чисто „руських" опер, як „Аїда", не можна співати українською мовою. При мало освіченості московського обивателя можна легко вмовити в нього, що італійська опера Вердія з сюжетом зі старовинного Єгипту це чисто „русcкое" мистецтво.

Як можна було замінити українське слово „рівник" на чисто русcкe „екватор", то можна зробити з „Аїди" руську оперу.

Це був тільки початок кампанії. За цим пішла дальша нагінка уже з яскравою тенденцією не допустити до розвитку української опери. Українські сили оперного мистецтва розігнано скоро по всіх закутинах совєтського Союзу, а на їх місце зачали налізати в оперу Москалі й Жиди. Зроблено це непомітно, пояснюючи такі переміни завжди потребою піднесення мистецького рівня опери. Цей рівень підношено так довго, аж поки не перемінено української опери на московську.

Перед двома роками при головному жахливому винищуванні свідомого українства не залишено на боці також українських театрів і опер. Хоч тут не було вже сліду ніяких ухилів і націоналізмів, зроблено чистку зі всього того, що нагадувало хоч трохи українського духа.

З перенесенням столиці України з Харкова до Києва харківські установи, театр і оперу, перемінено на московську, залишено в Харкові. Вони мають поширювати русофільство на східних українських землях. Відповідно до нових завдань поширено харківську оперу, набираючи до неї нових співацьких сил уже не зміж Українців, тільки зміж чужинців.

Між запрошеними новими силами на цьогорічний сезон маємо такі імена: Роменського з Ленінграду, Покровського (на місце дириґента) і Авринського з Ленінграду, Нюрину з Москви, Вульфсона з Москви, Сурова з Баку, Коца і Гребеніка з Ленінграду і Смородіна з Баку.

На провідну роботу до театру запрошено проводити балетом московського Жида Цапліна, а на балетмайстра — Москаля Голойзовського. Запрошено також режисерів з московського театру: Маргуляна і Смолича.

Всі ті запрошені чужинці мають нібито побільшити мистецький рівень опери, а на ділі вони мають зрусифікувати українську оперу і зробити її огнищем московської „культури" на Україні.

Треба бути справедливим і признати, що в опері залишилися кілька малоросів.

Пригадується торгове представництво совєтської України у Відні перед кількох літ, де на 80 членів установи були всього двоє Українців (1 бухгальтер і служниця, що мила раз на тиждень сходи в будинку); решта були Москалі і змосковщені Жиди.

Репертуар на цьогорічний сезон підібрано також головно зі старої московської музики, або з московською тенденцією.

Велику увагу звернено на нові сили і підготовку оперного молодняка. Тут іде робота в тому напрямку, щоб наповнити нові кадри вже тільки чужинцями, або таким українським елементом, що дуже легко зруфікується в чужому оточенню.

Ті недобитки червоних малоросів, які ще якимсь чудом залишилися в опері, оголошують у пресі заяви песячої льояльности супроти Москви і її ватажка Сталіна, обіцюючи добити решітки українського націоналізму і закріпити ще більший звязок театру з „большевицькою культурою". Пустує річ у тому, щоб створити ще більшу залежність від червоної Москви і ще більший русифікаційний вплив на творчість українського театрального й оперного мистецтва.

ЗОЗУЛЯ

(Байка).

Була весна. Немов зі сну дитина,
Всміхались ранки чарівні.
І тільки лиш на сході рожевіло.
То звірня і рістня зо сну будилися.
І все ворушилось і жило,
Пісні співало, гнізда вило,
Аж духа займало, як дивитись
І слухати.
Там бачиш: квітка устонька відкрила
І пчілку кличе, щоб та пила
Із уст її весняну насолоду.
Бреніннями тішиться комашка,
А там руляди витягає пташка.
Ось легіт налетів пестливо,
Маленьку гіленьку обняв
І з ізумрудними листками зашептав.
Тут пташка, щоб мостить гніздечко,
Несе суху билинку,
А інша ось знайшла пушинку
Та мушку має у дзюбку.
Одна лише зозуля на сучку,
Надувшися, сиділа,
На все здивовано дивилась,
Не мігши витримати, і пустилась
У філософію таку:
„Мені вас жаль, бо ви каліки темні;
І падькання ці ваші всі даремні:
Та щось несе, та співає,
Та щось будує, про щось дбає,
А волі з вас таки ніхто не має!
Це, бач, тому, що ви лиш собі гре-
[бете,
А одна одну все гризете.
В крові у вас лютує звір,
Лютіший від кота,
І ви не бачите, де справжня красота.
Я добре знаю, що слова
Ці гірко слухать вам,
Та док відсіль я полечу,
Нехай хоч трохи вас повчу".
„Відкіль це ти, зозуленько,
Така розумна взялась?",
До неї пташечка маленька обізвалась:
„Чи розуми ти всі, літаючи, поїла,
Чи може свій в кущах де загубила,
Що смілo так усіх береш ся таврувати
І свою всім науку подавати?
Утри но свого носа, кумо,
І не роби дурного шуму.
Зак схочеш іншим ти науку подавати,
Навчись своє гніздечко будувати.
Не твоїм розумом, голубонько, нас
[вчити,
Як має світ і ми на світі жити".

П. Т.

З українського життя в Америці.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З діяльности Української Центральної Ради.

В останнім сезоні Центральна Рада проявила небаєнку діяльність. Дня 7-го жовтня відбулося всенародне віче, 27-го жовтня Tag Day, 4-го листопада — листопадовий концерт, а 25-го листопада відбудеться знову віче, на якім буде промовляти д. І. Ковалевич з Торонто, Канада, що саме повернувся з подорожі по совєтській Україні.

Подаємо при цій нагоді звіт з Tag Day. для нашого ширшого загалу. Прихід виносив $338.63, розхід $16.66. Остачу суму $321.97 переслано згідно з ухвалою Ради через Обєднання на допомогу потерпівшим від повені землякам на Західній Україні. Рада висловлює цею дорогою щиру подяку клекторам, усім громадянам, що в цей чи інший спосіб причинились до успіху Tag Day, як також громаді св. Івана Хрестителя за льокаль, у якім Tag Day перепроваджувано.

На місці буде звернути увагу нашого загалу на те, чому Tag Day, випав далеко слабше, як аранжери сподівались. Причина ця, що не зважаючи на те, що в Tag Day брали участь всі три церковні громади, всі місцеві товариства, число колекторів було надсподівано мале. Центральна Рада робила все можливе, щоб дістати колекторів по змозі якнайбільше. На зборах, скликаних спеціяльно для цеї цілі, зголошено їх понад 500; на ділі не було більше як 150, з того половина дітей. Коли взяти під увагу, що наші імпрези на народні цілі теперішними часами по оплаченню конечних видатків приносять малі грошеві зиски, і коли зважити, що видатки на Tag Day виносили лише $16.66, то є ясним, що промарновано золоту нагоду.

Дуже влучно схарактеризовано наші взаємини по громадах в одній з передовиць „Свободи", що варта не раз і не два ще повторити. А саме: „Навіть у Листопадових Днях дуже важко звести наші гурти, місцевих лідерів, чи старих з молодшими — то обєднання. Буває, що в одним і тим самім дні в одній і тій самій громаді по два Листопадові Свята, хоч на ділі бракує в громаді сил, щоб одно свято як слід відбути. А дієтьcя це тому, бо ворогують між собою члени одного й того самого народу через віру, або через два чи три хори, чи через „образу" лідерів. Таких причин можна навести повно. Всі ми про них знаємо. І знаємо за них і відбуває їх на собі кожда наша громада".

Так відбуває їх на собі і нюарська громада. Правда, в нас ніби в теорії національні імпрези відбуваються спільними заходами. Та на ділі одиниці, а навіть дехто з товариств із цих імпрез не підтирає з повицих причин. Це причина, чому Tag Day випав слабше, як сподівались, і тому Листопадове Свято, влаштоване Центральною Радою, вийшло не так святочно, як цього це свято вимагає. Багато членів товариств, які входять у склад Центральної Ради, на концерт не прийшли, бо на концерті не співав їх хор або виступали учасники з іншої групи. Очевидно, хто так ставиться до національних справ, ця їх тільки попирає тоді, коли з цього вийде яка особиста користь, або користь для його їх групах, чи групках, то не національне богохульство, а ніякий патріотизм. І колиб наше національне життя мало проявлятися тільки в поодиноких, нічим зі собою не звязаних групах, чи групках то не треба ніяких ворожих, посторонніх сил, щоб воно заломилось; а навпаки, чого не може доконати ніяка зверхня ворожа сила, цього діпнемо самі й поховаємо себе власними руками.

Центральна Рада є свідома цього, що з цим найбільшим ворогом треба безнастанно боротись і цю ідею єдности, найважнішу ідею в нашім народнім життю, словом і ділом на дальше в нашій громаді скріпляти. Тому звертається вона знову до всіх організацій у Нюарку, щоб церковні громади і товариства на своїх надходячих у грудні річних зборах обговорили справу Центральної Ради і або поновили вибір старих делеґатів, або вибрали нових, так, щоб на річних зборах Центральна Рада знала, які делеґати заступають свої товариства й могла вибрати свій уряд і намітити програму дальшої праці.

Українська Центральна Рада.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Відчит про визвольну боротьбу.

Дня 11. листопада відбувся в нашій громаді відчит делеґата О. Грибівського, на який прибуло поважне число слухачів. Предсідником був гром. М. Чагарин, а секретарювали підписані.

Прелеґент говорив про способи боротьби за українську державу. Цікава тема викликала дискусію. Ставлено питання, на які давав делеґат Грибівський вичерпуючі відповіди. На покриття коштів зібрано $10.65. По $1 зложили: Антоніна Тепер, Марія Колісник, Григорій Бойко, Михайло Чагарин і Петро Гук; по 50 ц.: Іван Паньків і Анна Каськів; Іван Рапко 35 ц.; а решта дрібними. Присутні деклярували більші суми на допомогу визвольної боротьбі. Відділ О. Д. В. У., ім. Ю. Головінського, збагатився на тім відчиті новими членами, головно з молоді. По відчиті делеґат Грибівський перевів присягу членів і надилив кождого члена відзнакою-тризубом.

Відчит залишив по собі добрі наслідки, бо скріпив громадян у їхніх змаганнях допомогти визволенню нашої Батьківщини.

М. Скибінський, П. Гук, секретарі.

НАЕНТИК, ПА.

Листопадове Свято.

Наша громада невеличка, фармерська, в горах близько міста Патставн, Па. В 1930 р. зробила громада добрий крок: закупила будинок під українську школу. Згодом перебудовано школу на церкву.

В неділю, 11. листопада, відбулося тут Листопадове Свято. В церкві уставлено стрілецьку могилу з вінками і дубовим хрестом та з написом „Борцям за волю України". По Службі Божій відправлено панахиду за полк. Вітовського й наших борців. Також переведено збірку на інвалідів, яка принесла $5, які вислано до Обєднання.

Концерт випав дуже гарно. Прибули фармери з поблизьких околиць і були гості аж з Филаделфії. Про значіння цього свята говорив гром. Н. Дячинський. Він теж пригадав присутнім події з Листопадових Днів 1918 року. І взивав до згоди в дальшій боротьбі з ворогами. Потім виступив зі своїми продукціями місцевий хор і шкільна дітвора, під уравою місцевого пароха. Всі були в українських народних строях. Найбільше тронув усіх спів тут родженої дітвори, бо тут іще досі ніхто не чув. Свято залишило у всіх милий спомин.

Гість.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

REV. WOLOSHUK STATE CHAPLAIN.

Rev. N. J. Woloshuk, rector of St. Michael's Greek Cath. Ukrainian Church, Maple Avenue, active in American Legue affairs, has received word from Salvatore Cancelliere, of Pittsburgh, grand chef de gare of the 40 and 8, of his appointment as State chaplain for the recreational group affiliated with the Legion. The Rev. Father Woloshuk has served for three years in the same capacity. He once also served as National chaplain. For the past year he was department chaplain of the Legion.

The Rev. Fr. Woloshuk has been given the promise of support by many States for his candidacy for the National post next year.

(Johnstown Tribune).

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БІЛКС-БЕРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 2-го грудня, по Сл. Божій, в галі парафіяльній. Повинністю є кождого члена прибути на мітинг. Буде справоздання урядників і вибір уряду на 1935 рік. Взивається всіх членів прийти на мітинг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член не прийде на мітинг заплатить кару після статута. — Петро Маліборський, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбудеться в суботу, 1-го грудня, в годині 1-шій пополудни. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є багато важних справ до полагодження. Буде вибір уряду на 1935 рік. Проситься тих членів, котрі ще не змінили своїх грамот, нехай принесуть старі грамоти на мітинг. — Н. Шпак, предс.; М. Кльован, кас.; Ю. Бурак, секр.

Пяниця вертається до дому й по дорозі паде на якогось прохожого. Прохожий розсердився і вдарив пяницю в лице.

— О, то я вже так скоро дома! Вже жінка бє мене в лице? — каже до себе пяниця.

В СПРАВІ КНИЖКИ ОСИПА ТУРЯНСЬКОГО

Дотеперішні зголошення передплати на книжку Турянського „Заблукані тіни" є наглядним показчиком того, як наше громадянство ставиться до зазивів піддержати видання першої української книжки в Америці. Лише розмірно мале число нашої еміграції бажає причинитися до того, щоб заінтересувати чужинців визначним твором української літератури. Можна остаточно розуміти матеріяльну скруту великої частиниї нашого загалу внаслідок депресії. Одначе для тих соток громадян, що її не знають, два доляри чейже не повинні робити ніякої ріжниці — там, де ходить про загально-національну справу.

З другого боку приходиться завважати, що, на жаль, не уся наша інтелігенція здає собі справу з того, що це значить находитися за американським накладником для української книжки та ще потім обстоювати моральний кредит українського народу перед чужинцями. Здається це для них маловажне. Один передплатник пише між иншим, що в його місцевости „наша інтелігенція не інтересується книжковими справами!"

Щорічні складки на інвалідів та сироти по жертвах війни сталися національним обовязком нашого загалу, і українські часописи в Америці поміщують принагідно виказ таких складок. Та міжтим деякі наші часописи ховаються у вузьку шкаралущу своїх партійних інтересів і завзято бойкотують справу одної воєнної жертви, Турянського, що передчасно зійшов у могилу через тяжку хоробу, якої набавився власне у світовій війні. Вони відказуються помістити не тільки статтю із зазивом передплачувати його книжку, але навіть платне оголошення в цій самій справі. Не що инше, а якесь бажання дошкулити авторови статті, або покійному письменникові — по його смерти! По друге, син пок. Турянського являється також воєнною сиротою нещасного батька. Колиж отой батько і до того ще й автором до глибини душі потрясаючої повісти та лишив по собі цей літературний твір як єдиний спадок для свойого сина, — то українське громадянство і його часописи повинні мати настільки вирозуміння й людяности, щоб допомогти сироті мати якусь матеріяльну користь з цього спадку. На цій точці не повинно бути двох думок!

Так само ніхто не може вимовлятись і тим, що буцім то справа видання книжки не є належно пропагована. Підписаний з признанням підносить патріотичне зрозуміння у редакцій тих часописів, які негайно помістили його статтю й оголошення по кілька разів. Він теж почувається до обовязку прилюдно подякувати пані Добуш-Лотоцькій за безплатний дозвіл промовляти йому до нашого громадянства на радіо під її управою. Крім того і сам менаджер накладні віднісся письмом до нашої публики, в котрім він недвозначно висловився про велику вартість цієї повісти й заапелював до нашої еміграції в Америці, щоб уможливила йому випустити першу українську книжку в Злучених Державах. Накінець друковані відозви, вислані до приватних осіб й товариств, говорять про те, що підписаний зробив усе, що в його змозі. Про видатки й труди він вже й не згадує!

Оце представлення властивого стану видання книжки нехай буде відповіддю на устні й письменні запити: чому вона вже не виходить? Чим скорше прийдуть замовлення ще на 250 примірників, тим вчасніше піде рукопис до друку. Залежить це від нашого загалу, щоби книжка була видрукувана ще перед Різдвом. Супроти того просить підписаний поспішити з ласкавими відповідями на вислані відозви, а також повідомити його про те, чи хто бажає собі примірника з автографом.

А. Микитяк.

Бос: Прикро, пане Котюшко, дуже мені прикро, та настали такі тяжкі часи, що я не можу вам виплатити вашої місячної платні. Та час, то гроші! Дам вам місячну відпустку!

Жінка: Не можеш чейже сказати, що я вганяла за тобою, щоби тебе зловити, вийти за тебе!

Чоловік: Гм! Пастка також не вганяє за мишею, щоби її зловити!

ЩО СТУДІЮЮТЬ ЧУЖИНЦІ В НІМЕЧЧИНІ

(УП) В Німеччині студіюють, порівнюючи з іншими країнами, багато студентів-чужинців. Перед початком загальної господарської кризі було їх значно більше. В минулому зимовому семестрі студіювали в усіх німецьких школах 4,757 студентів-чужинців, в чому були аж 562 студентки. Континенти черґуються за скількістю студентів так: Европа, Азія з Большевією включно, Північна Америка, Полуднева Америка, Африка, Австралія та Нова Зеляндія. Відповідно до держав ішли: Румунія 438, Польща 402, Злучені Держави 402, Данціґ 395, Болгарія 297, Швайцарія 235, Чехословаччина 222, Китай 219, Японія 23, Норвеґія 176, Литва 122, Латвія 122, Туреччина 115, Голяндія 109, Англія 96, Італія 54, Мадярщина 98, Сербія 86, Франція 28 і Палестина 9. Найбільше студіюють чужинці техніку, бо аж 1,101. Щодо поодиноких фахів, то 890 студіюють медицину, 335 ріжні фахи хемії, 295 машинознавство, 280 правничі науки, 259 дентистику, 255 будівництво, 253 протестантську теольогію, 230 електротехніку, 92 студенти і 89 студенток германістику, 13 музичні науки, 1 Англієць, 1 Еспанець і 1 Американець, разом 3, расознавство. Решта розділюється на ріжні інші фахи.

При всьому цьому не згадано Українців, а це просто тому, що в Німеччині говорить за чоловіка пашпорт і що в жадному пашпорті нема зазначено національности даного студента. В нашому випадку національність і державна приналежність не є однозначні. Скількість українських студентів не перевищує цифри 25, коли мова про людей, що дійсно студіюють. Поза тими є ще по всіх центрах Німеччини певна скількість студентів за фахом, яких загально означують терміном „залізні академіки". Їх годі зараховувати в число студентів, тимбільше, що вони займаються всім іншим, лише не студіями в школах. Найбільше Українців студіюють техніку. Були спроби братись і за студії медицини. Тепер студіюють: 4 політичні науки (згідно з вимогою часу), 8 техніку, 1 медицину, 1 геольогію, 7 теольогію, а решта ще не підібрали собі сталих фахів. Причиною, що так мало Українців є на студіях у Німеччині, є в першу чергу економічна криза, а дальше замалі шкільні оплати для чужинців та ще й інші причини, про які буде мова пізніше.

— Я, пане, хотів би в завіщанні застерегти собі, щоб на мому гробі банда відіграла кілька пісень.

— Добре, а які хотілиб ви почути?

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (128)

З напруженням усіх сил Патриція вирвалася з рук магараджі й штилет блиснув у її руках. Штилет завис на хвилю в повітрю, заки ударив. Тепер магараджеве лице показало жах.

Він пробував зловити за штилет, але надармо. Він думав, що Патриція хотіла себе вбити. Але Патриції було далеко до цієї думки. Вона кинулася вперед і з усією силою своєї молодої руки вдарила магараджу.

Штилет пробив тіло аж до серця. Вючися з болю, магараджа впав на землю, пробував кликати помочі, а потім наглo задеревів. Патриція вбила чоловіка! На цю думку вона мало не зімліла.

Її серце билося дико. В її ухах шуміло, гейби гук далеких літаків. Звук ставав щораз сильніший, а потім внадвору почулись окрики. Але Патриція думала тільки одно: як вирватися, заки відкриють смерть магараджі.